CONFERENCE BOOK

TROIA 3. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

ÇANAKKALE
27-28 ŞUBAT 2026

TROIA
3. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

TROIA 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES
FEBRUARY 27 – 28, 2026
CANAKKALE

ISBN: 978-625-5694-83-6
Published by : Academy Global Publishing House

TROIA 3RD INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES
FEBRUARY 27 – 28, 2026
CANAKKALE

Edited By
ASSIS. PROF. DR. AMANEH MANAFIDIZAJI

Issued: 15.03.2026
ISBN: 978-625-5694-83-6

ASSOCIATION & ACADEMIC INCENTIVES :
In the conference 48 papers have been presented by Turkish participants and 65 papers by international participants.
Members of the organizing committees of the conference perform their duties with an "official assignment letter"

The Contents Of This Book Are Solely Those Of The Authors.
Bu Kitabın içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

Web: www.abantkongresi.org Contact: abantkongresi@gmail.com

CONFERENCE ID

TROIA 3RD INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES

DATE – PLACE
FEBRUARY 27 – 28, 2026
CANAKKALE

ORGANIIZATION
ACADEMY GLOBAL CONFERENCES & JOURNALS

EVALUATION PROCESS
All applications have undergone a double-blind peer review process.

PARTICIPATING COUNTRIES
Turkey – Lebanon – Australia- China- Malaysia- Qatar – Nigeria- Thailand- Korea- Taiwan,- Macadonia- Kazakhstan- Greece- Japan – Latvia- Romania- Kuwait- Morocco – Egypt - Sri Lanka- Czech Republic – Oman- Russia- Libya-

PRESENTATION
Oral presentation

No part of this book may be reprinted or reproduced or utilized in any form or by any electronic, mechanical or any other means, now known or hereafter invented, including photocopying and recording, or in any form of information storage or retrieval systems, without permission from the publishers.
Academy Global–2026©

CONGRESS ORGANIZING BOARD

Head of Conference : Assoc. Prof. Dr. Mehmet Fırat Baran

Prof. Dr. Hülya Çiçek - Gaziantep Universitesi

Prof. Dr. Ali Bilgili - Ankara Üniversitesi

Prof. Dr. Naile Bilgili - Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Başak Hanedan - Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Hajar Huseynova - Azerbaijan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Prof. Dr. Dwi Sulisworo - Ahmad Dahlan University

Prof. Zain Musa - Royal Academy of Cambodia

Prof. Dr. Sameer Jain - NICMAR University

Prof Yakup Babayev - Azerbaijan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Prof. Dr. Suyatno - Ahmad Dahlan University

Prof. Dr. Al-Rashiff H. Mastul -Mindanao State University

Prof. Dr. Alhisan U. Jemsy - Mindanao State University

Prof. Dr. Elif Akpınar Külekçi - Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Mehtap Kavurmacı - Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Belkıs Özkara - Afyon Kocatepe Üniversitesi

Prof. Dr. Mavlonova Ugiloy Khamdamovna - Zarmed University

Assoc. Prof. Dr. Aysel Arslan - Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Assoc. Prof. Dr. Yeliz Çakır Sahilli - Munzur Üniversitesi

Assoc. Prof. Dr. Sıddık BAKIR - Ataturk Universitesi

Assoc. Prof. Dr. Berna Koçak - Munzur Üniversitesi

Assoc. Prof. Dr. Irade Kerimova - Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Assoc. Prof. Dr. Dhesi Ari Astuti - Ahmad Dahlan University

Assoc. Prof. Dr. Mehmet Fırat Baran - Batman Üniversitesi

Assoc. Prof. Dr. Abdulkadir Aydın - Dicle Üniversitesi

Assoc. Prof. Dody Hartanto - Ahmad Dahlan University

Assoc. Prof. Dr. Rungchacadaporn - Ahmad Dahlan University

Assoc. Prof. Nazile Abdullazade - Azerbaijan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Assoc Prof. Dr. Feran Aşur - Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Assoc Prof. Dr. Erkan EFİLTİ - Kırgızistan-Türkiye Manas University

Assoc. Prof. Dr. Dini Yuniarti - Ahmad Dahlan University

Assoc. Prof. Ivaylo Staykov - New Bulgarian Üniversitesi

Assoc. Prof. Dr. Abbas Ghaffari - Tebriz Universitesi

Assoc. Prof. Dr. Yasemin Taş - Gazi Üniversitesi

Assoc. Prof. Dr. Yeganə Qəhrəmanova - Azerbaijan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Assoc. Prof. Dr. Bülent Işık - Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi

Assoc. Prof. Dr. Nurkan Yılmaz - İnönü Üniversitesi

Assoc. Prof. Dr. Həmzə Əliyev- Azerbaijan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Assoc. Prof. Dr. Sevra Fırıncıoğulları

Assist. Prof. Ihwan Ghazali - Technic University of Malaysia

Assist. Prof. Dr. Abışov Elşad Şərəfxan oğlu- Azerbaijan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Assist. Prof. Dr. Mahrukh Dovlatzade - Azerbaijan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Assist. Prof. Dr. Naci Büyükkaracığan- Selçuk Üniversitesi

Assist. Prof. Dr. Songül Atak - Dicle Üniversitesi

Lecturer Mehmet Nuri Ödük - Selçuk Üniversitesi

Dr. Fatih İ. Kurşunmaden - Selçuk Üniversitesi

Assist. Prof. Dr. Mehdi Meskini Heydarlou –

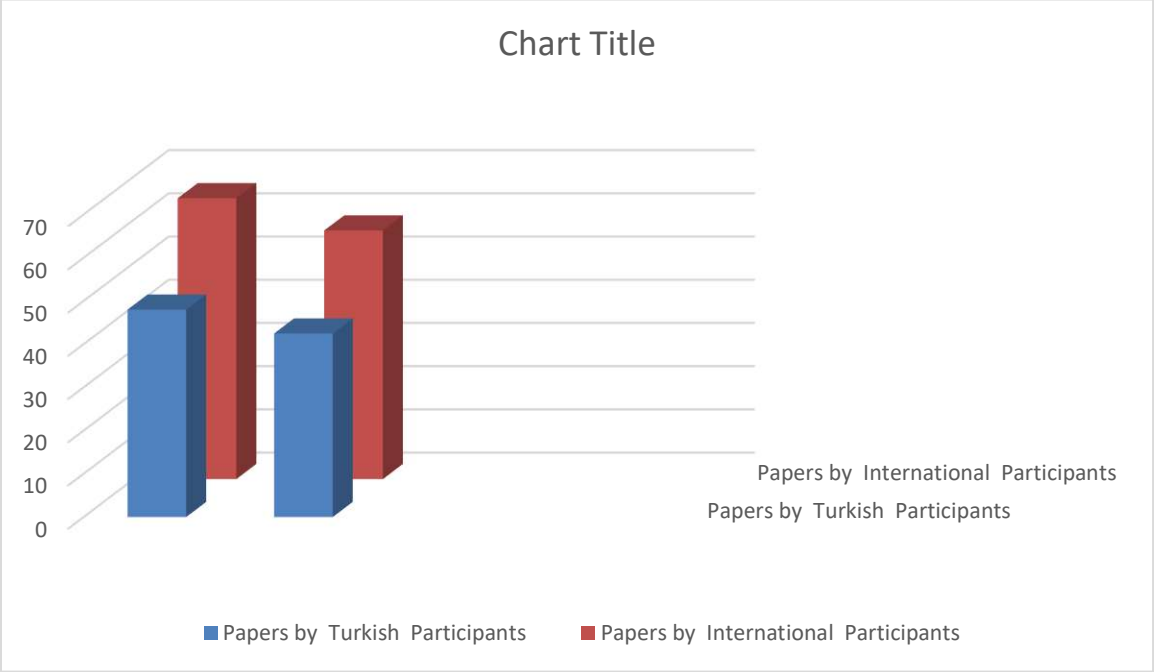
Dr. Dadash Mehravari - Tebriz Universitesi

Dr. Aynurə Əliyeva - Azerbaijan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Dr. Gültekin Gürçay

Dr. Amaneh Manafidizajı

	Number of paper	*%*
Papers by Turkish Participants	48	42,47
Papers by International Participants	65	57,53

TROIA 3RD INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES February 27 – 28, 2026 CANAKKALE Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224				
28 Şubat / Feb 28, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 5	**Doç. Dr. Mesut DÜZCE**	1	THE PROBLEM OF THE FORMALİZATION OF RATIONALITY: AN EVALUATION OF THE COMPUTATIONAL CONCEPTION OF RATIONALITY	R.A. Dr. Ömer Faruk KARAKÖSE
		2	*LAIKLIK* AND RELIGIOUS NORM EXPECTATIONS IN TÜRKIYE: MAPPING PUBLIC ATTITUDES WITH TGSS 2024 DATA	Doç. Dr. Mesut DÜZCE
		3	RELIGIOSITY, TRUST, AND SOCIAL CAPITAL IN TURKEY: A SOCIOLOGICAL ANALYSIS USING TGSS 2024 DATA	Doç. Dr. Mesut DÜZCE
		4	"MÂ YUDRÎKE" İFADESİNİN KUR'ÂN'DAKİ KULLANIM ALANLARI	Doç. Dr. Mehmet Zeki DOĞAN
		5	KUR'ÂN'DA ÖNLEYİCİ YASAKLAMA: "LÂ TAKRABÛ" ÖRNEĞİ	Doç. Dr. Mehmet Zeki DOĞAN
		6	THE STATUS OF THE ʿULAMĀʾ IN BAGHDAD AFTER THE MONGOL INVASION: A CASE STUDY ON HADITH SCHOLARS	Res. Asst., Muhammed ASLAN
		7	CITY DESCRIPTION IN MESIHI'S EDIRNE SAHRENGIZ	Bilim Uzmanı Yasemin Şanlı

TROIA 3RD INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES
February 27 – 28, 2026 - CANAKKALE
ISBN NR: 978-625-5694-83-6

KUR'ÂN'DA ÖNLEYİCİ YASAKLAMA: "LÂ TAKRABÛ" ÖRNEĞİ

Doç. Dr. Mehmet Zeki DOĞAN
Van YYÜ İlahiyat Fakültesi
E-mail: mehmetzekidogan@yyu.edu.tr
Orcıd ID: 0000-0003-3328-7565

ÖZET

Bu bildiri, Kur'ân-ı Kerîm'de yasaklama metodolojisinde merkezi bir konuma sahip olan "lâ takrabû" ifadesinin semantik alanını, anlatım işlevini, bağlamını, önleyici hukuk ve ihtiyat ilkesi çerçevesinde ele almaktadır. Kelime anlamı itibarıyla "yaklaşmayın" anlamına gelen "lâ takrabû" formülasyonu, ilâhî kelâmda önleyici yasak ifade edilirken kullanılan en güçlü ve dikkat çekici üsluplardan biridir. Zira bu sözdizimsel yapı, yalnızca haram kılınan eylemin kendisini değil, o eyleme zemin hazırlayan tüm öncül süreçleri de kapsayan önleyici bir yasaklama biçimini temsil etmektedir. Kur'ân-ı Kerîm'de bu sentaktik yapı farklı alanlarda karşımıza çıkmaktadır. Nitekim ilgili tabir, bireysel ahlâkı hem de toplumsal düzeni koruma amacı taşıyan zinaya götüren tüm davranış ve ortamların yasaklanması; yetim malının korunması, adet hâlindeki eşle cinsel ilişki ve namaza sarhoşken yaklaşma gibi birçok yasaklarla birlikte zikredilmektedir. Bundan dolayı bildiride, öncelikle söz konusu terkibin dilsel yapısı ele alınmakta; ardından ilgili kalıbın yer aldığı âyetlerin bağlamı, hedef kitle ve yasaklanan fiiller çerçevesinde değerlendirilmektedir. Daha sonra söz konusu terkîbî yapının geçtiği âyetlerin hukukî ve ahlâkî sonuçları ele alınmaktadır. Bildirinin sonucunda "lâ takrabû" ifadesinin çoğunlukla ibadet, ahlâk ve toplumsal düzeni korumaya yönelik konulardan zina, yetim, namaz ve ailevî ilişkiler bağlamında kullanıldığı görülmektedir. Bu kullanım, hem ilgili formülasyonun bireysel ahlâkı ve toplumsal düzeni koruma amacı taşıdığını göstermekte hem de söz konusu yapının Kur'ân-ı Kerîm'de gelişigüzel bir kullanım olmadığı, aksine bilginin kuramsal sınırları belirleyen bir araç olarak işlev gördüğünü tespit etmektedir. Ayrıca önleyici ahlâk anlayışını yansıtan ilgili yapı, suçun oluşum aşamasındaki hazırlık hareketlerini de haram kılarak koruyucu bir sosyal mesafe inşa etmektedir. Bu yöntem, suçla mücadelede fiil sonrası cezalandırmadan ziyade, eylem öncesi sakındırmayı önceleyen bir hukuk politikasının tezahürüdür. Dolayısıyla yaklaşma yasağıyla, bireysel ahlakın korunmasında otokontrol mekanizması güçlendirilmekte ve toplumsal düzeni sarsacak haramlara karşı ön bariyer oluşturulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tefsir, Kur'an, Haram, Lâ Takrabû, Önleyici Yasaklama.

Giriş

Kur'ân-ı Kerîm'de birçok temel ilkeye ait emirler bulunmaktadır. Bu emirlerin bir kısmı helal, diğer bir kısmı da haram kılınmıştır. İnsan için faydalı olan her şey helal kılınmış, insana zarar veren her şey de yasaklanmıştır. İnsanı muhatap alan Kur'ân-ı Kerîm, her şeyden önce onu kötü ve zararlı olan her şeyden korumayı hedeflemektedir. Kur'ân'ın bu temel hedefleri, insanı ahlâkî, hukukî ve toplumsal alanlarda huzurlu bir hayat sürmesini amaçlamakta; birey ve toplumun saadetini koruyan kalıcı hükümler getirmektedir. Kur'ân'ın önerdiği hükümlerden

ISBN NR: 978-625-5694-83-6

biri, yalnızca haram kılınan eylemin kendisini değil, o eyleme zemin hazırlayan tüm öncül süreçleri de kapsayan önleyici bir yasaklama yöntemidir. Bu bağlamda "yaklaşmayın" anlamına gelen "lâ takrabû" formülasyonu, Kur'ân-ı Kerîm'in ahlâkî ve hukukî düzenlemelerinde dikkat çeken özgün bir yasaklama metodunu temsil etmektedir.

Çalışmada, "lâ takrabû" ifadesinin yer aldığı âyetlerin bağlamsal tefsiri yapılarak, Kur'ân-ı Kerîm'in önleyici yasaklama metodunu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Ayrıca ilâhî kelamın, haramı sadece bir fiil olarak değil, bir oluş süreci olarak ele aldığını ortaya koymayı amaçlamakta ve "lâ takrabû" sınırının, bireyi irade zaafına düşürecek çevresel faktörlerden nasıl koruduğunu ortaya koymayı hedeflemektedir.

Çalışmanın önemi, Kur'ân-ı Kerîm'in "lâ takrabû" terkibîyle yasaklama yönteminin daha iyi anlaşılmasına katkı sunmaktır. Zira bu terkip, haramların sadece sonucunu değil, aynı zamanda ona götüren bütün yolları da kapsayan önleyici yasaklama metoduna ayna tutmaktadır. Bu durum, Kur'ân-ı Kerîm'in yasaklama yönteminde kullandığı güvenlik alanı inşa etme stratejisini gün yüzüne çıkarmakta ve İslâmî ahlak eğitimindeki önleyici koruma perspektifine katkı sağlamaktadır.

Çalışmanın temel problemi, Kur'ân-ı Kerîm'de haram kılınan bazı fiiller için doğrudan "yapmayın" yerine niçin "yaklaşmayın" formunun tercih edilmesidir. Başka bir ifadeyle neden doğrudan yasak yerine mesafe koymayı gerektiren "yaklaşmayın" ifadesi tercih edilmiştir. Bu tercih, yasaklama metodolojisinde eylemin kendisi ile ona götüren süreçler arasında ontolojik bir fark olduğunu çağrıştırmaktadır.

Çalışmada tahlîlî tefsir yöntemi esas alınacaktır. Bunun için ilk önce "lâ takrabû" ifadesinin kavramsal çerçevesi ele alınacak ardında bu ifadenin yer aldığı âyetlerin bağlamsal tefsiri analiz edilecektir.

1. "Lâ Takrabû" İfadesinin Kavramsal Çerçevesi

Yüce Allah, yasaklarını insanlığa Kur'ân-ı Kerîm'in diliyle sunmaktadır. Bu nedenle ilâhî kelâmı doğru anlamak gerekmektedir. Onu doğru anlayabilmek için de onda yer alan kavramların hangi manada kullanıldığını iyi bilmek gerekmektedir. Kur'ân-ı Kerîm'de birçok temel kavram bulunmaktadır. Bu temel kavramlardan biri "lâ takrabû" ifadesidir.

Yakınlık anlamına gelen ve *k-r-b* kökünden türeyen "lâ takrabû" ifadesi, muzâri fiilinin muhatap çoğulu olan تَقْرَبُونَ fiilinden ve nehiy/yasaklama لَا 'sından oluşmaktadır. Bu fiilin aslı تَقْرَبُونَ şeklindeyken, başına gelen "lâ-yı nehiy" sebebiyle sonundaki " ن" harfi düşmüştür. Böylece söz konusu ifade, "yaklaşmayın" anlamını taşıyan güçlü bir yasak kipi olmaktadır.

2. "Lâ Takrabû" İfadesinin Kullanım Alanları

"Lâ takrabû" formülasyonu, Kur'ân-ı Kerîm'de önleyici yasaklama alanlarında daha çok dikkat çekmektedir. Nitekim ahlâkî yasaklardan zinaya yaklaşma[1], hayız hâlinde cinsel yakınlaşma[2] ve hayasızlıklara yaklaşma[3]; ibadet alanında önleyici yasaklamalardan da sarhoş iken namaza yaklaşma ve mescitlerde cinsel yakınlaşma[4]; sosyal ve hukukî alanda önleyici

[1] el-İsrâ, 17/32.
[2] Bakara, 2/222.
[3] el-En'âm 6/151.
[4] Bakara, 2/187.

ISBN NR: 978-625-5694-83-6

yasaklamalardan ise yetim malına yaklaşma[5] gibi yasaklar, bu metodun farklı alanlardaki tezahürlerini göstermektedir.

2.1.Ahlâkî Yasaklarda "Lâ Takrabû" Metodu

"Lâ takrabû" ifadesi, Kur'ân-ı Kerîm'de ahlâkî yasaklardan zinaya yaklaşma[6], hayız hâlinde cinsel yakınlaşma[7] ve hayasızlıklara yaklaşma[8] gibi önleyici yasaklarda daha çok dikkat çekmektedir.

2.1.1. Zinaya Yaklaşma Yasağı

Nikâhsız cinsel ilişki anlamına gelen zina kavramı,[9] türevleriyle beraber Kur'ân'da dokuz defa geçmektedir.[10] Bu kavram, Kur'ân-ı Kerîm'de Yüce Allah'a ortak koşmak, hırsızlık yapmak[11] ve adam öldürmek gibi büyük günahlar arasında zikredilmekte;[12] zina edenlere verilmesi gereken ceza[13] ve zina edenlerin ancak birbirleriyle ya da müşriklerle evlenebileceği ifade edilmektedir.[14] Ayrıca Kur'ân'da söz konusu kavramın, hayâsızlık anlamına gelen fahşâ sözcüğüyle birlikte birçok âyette zina manasına geldiği görülmektedir.[15]

Kur'ân-ı Kerîm, birey ve toplumun sağlam temeller üzerinde oturtabilmek için kalıcı hükümler getirmektedir. Bu hükümlerden biri aileleri, nesilleri ve toplumları ifsat eden; edep ve hayâ duygularını yok eden zinanın yapılması şöyle dursun, ona yaklaşılmasını ve ona götüren bütün sebepleri de şu şekilde yasaklamaktadır:

وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَا إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا *"Zinaya yaklaşmayın! Çünkü o hayâsızlıktır, çok kötü bir yoldur."*[16]

Yüce Allah yukarıdaki âyette, hem namus ve iffet duygusunu rencide eden zinayı hem de ona yaklaşmayı yasaklamaktadır. Bir şeye yaklaşmayı yasaklamak, o şeyi yapmayı yasaklamaktan daha etkili olduğu için bu âyetlerde de لا تزنوا *"Zina yapmayın!"* ifâdesi yerine وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَا *"Zinaya yaklaşmayın!"* tabiri kullanılmaktadır. Çünkü "zinaya yaklaşmayın" ifâdesiyle zinaya götürme tehlikesi bulunan bakmak, konuşmak, dokunmak, öpmek, göz kırpmak ve yabancı bir erkekle bir kadının bir odada baş başa kalmaları gibi tutum ve davranışlardan da uzak durmayı ifâde etmektedir.[17]

Kalpleri karartan, beyinleri tahrip eden, toplumun ahlâkî çöküşünü hızlandıran, milyonlarca insanın sağlığını tehdit eden, sadakatsizlik, vefasızlık ve kürtajların artmasına neden olan; yuvaların dağılmasına, binlerce çocuğun yok olmasına, sokaklara atılmasına, anne

---

[5] el-En'âm 6/151.
[6] el-İsrâ, 17/32.
[7] Bakara, 2/222.
[8] el-En'âm 6/151.
[9] Hüseyn b. Muhammed b. Mufaddal el-İsfahânî, *Müfredâtu elfâzi'l-Kur'ân* (Dımaşk: Dâru'n-Neşr, Dâru'l-Kalem, ts.), 674.
[10] el-İsrâ 17/32; en-Nûr 24/2-3; el-Furkân 25/68; el-Mümtehine 60/12.
[11] el-Mümtehine 60/12.
[12] el-Furkân 25/68.
[13] en-Nûr 24/2.
[14] en-Nûr 24/3.
[15] el-Bakara 2/169, 268; Âl-i İmrân 3/135; en-Nisâ 4/15, 19, 25; el-En'âm 6/151; el-A'râf 7/28, 33, 80; Yûsuf 12/24; en-Nahl 16/90; en-Nûr 24/19; en-Neml 27/54; el-Ankebût 29/28; el-Ahzâb 33/30; eş-Şurâ 42/37; en-Necm 53/32; et-Talâk 65/1.
[16] el-İsrâ 17/32.
[17] Ebû Zehre Muhammed b. Ahmed b. Mustafâ, *Zehretü't-tefâsîr* (b.y.: Dâru'l-Fikri'l-'Arabî, 1394), 8/4375.

ISBN NR: 978-625-5694-83-6

ve babanın şefkatinden mahrum bırakılmasına sebep olan zinanın ve fuhuşun İslâm'da yasaklanışının bir çok hikmeti bulunmaktadır.[18] Bu hikmetlerin bir kısmı, modern tıbbın da onayladığı bakteri, virüs, parazit ve mantar gibi insan sağlığını tehdit eden gonore (bel soğukluğu), sifiliz, chlamydia enfeksiyonu, trikonomiyaz ve HIV/AIDS, gibi birçok bulaşıcı hastalığın zina ile bulaştığı tespit edilmektedir.[19]

2.1.2. Hayız Hâlinde Cinsel Yakınlaşma Yasağı

"Akmak" anlamına gelen "hayız" sözcüğü, terim olarak ergenlik çağına giren sağlıklı bir kadının rahminden düzenli aralıklarla gelen kanı ifâde etmektedir.[20] Belirli bir vakitte kadının döl yolundan çıkan kan anlamındaki "hayız" sözcüğü, bağlama göre mimli masdârı mekân veya zaman ismi olarak kullanılabilmektedir.[21]

"Hayız" sözcüğü, âdet halinde bulunan kadınlarla cinsel ilişkinin yasaklanması[22] ve âdetten kesilmiş veya henüz âdet görmemiş kadınların iddet sürelerinin belirlenmesi[23] şeklinde Kur'ân'da iki sûrede dört defa geçmektedir. Kur'ân-ı Kerîm'de hayız halinde bulunan kadınlarla cinsel ilişki yasağı "lâ takrabû" ifadesiyle şöyle vurgulanmaktadır:

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذًى فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّى يَطْهُرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ

"Sana kadınların aybaşı hallerini soruyorlar. De ki: O bir rahatsızlıktır. Bu sebeple âdet günlerinde kadınlardan ayrı durun, temizlenmedikçe onlarla cinsel ilişkide bulunmayın. İyice temizlendiklerinde onlara Allah'ın emrettiği şekilde yaklaşın. Allah çok tövbe edenleri sever ve içi dışı temiz olanları sever."[24]

Yukarıdaki âyette, hayız halinde bulunan kadınlarla cinsî temasın, kadına eziyet olduğu, âdetten temizleninceye kadar onlarla cinsel ilişkiden sakınılması ve daha sonra Yüce Allah'ın emrettiği şekilde onlara yaklaşılması emredilirken Yahûdîler âdet halindeki kadınlarla aynı evde yatmadıkları gibi onlarla birlikte yemek de yemezlerdi.[25] Mecusîler de Yahûdîler gibi âdet halinde bulunan kadınlardan uzak dururken, Hristiyanlar ise hayzı önemsemiyorlardı ve âdetli kadınlarla cinsel ilişkiden kaçınmıyorlardı.[26]

Kur'ân'ın âdet dönemdeki kadınla cinsel ilişki yasağını modern tıp da teyit etmektedir. Nitekim tıbba göre bu dönemde cinsel ilişki, zararlı bakterilerin çoğalması, mikropların artması,

---

[18] Mehmet Zeki Doğan, *Kur'ân'ın Bilimsel İ'câzı* (İstanbul: Hiper Yayın, 2021), 214-215.
[19] Duygu Fındık - Uğur Arslan, "Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar", *Kadın Hastalıkları ve Doğum Bilgisi*, thk. Mehmet Nedim Çiçek vd. (İstanbul: Güneş Kitap Evi, 2006), 873.
[20] Ebü'l-Hasen Alî b. Muhammed Seyyid Şerîf el-Cürcânî, *et-Ta'rifât* (Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-'İlmiyye, 2013), 99; Ebû Hansur Muhammed b. Ahmed el-Ezherî, *ez-Zâhir fi garîbi elfâzi'ş-Şâfiî*, thk. Muhammed Cebr el-Elfî (Küveyt: Vizâratu'l-Evkâfi ve'l-Şuûni'l-İslâmiyye Yayınları, 1399), 67.
[21] İsfahânî, *Müfredât*, 451.
[22] el-Bakara, 2/22.
[23] et-Talâk, 65/4.
[24] el-Bakara, 2/222.
[25] Ebü'l-Hüseyn Müslim b. el-Haccâc *el-Câmiʿu's-sahîh*, thk. Muhammed Fuâd Abdülbâkī (Beyrut: Dâru İhyai't-Türasi'l-'Arabî, ts.), "Kitâbu'l-Hayz", 302.
[26] Ebû 'Abdillâh Muhammed b. Ahmed b. Ebî Bekr b. Ferh el-Kurtubî, *el-Câmi'u li ahkâmi'l-Kur'ân*, thk. Ahmed el-Berdunî - İbrâhim el-Atfîş (Kahire: Dâru'l-Kütübi'l-Mısriyye, 1964), 3/81.

ISBN NR: 978-625-5694-83-6

arsenik, iyot, fosfor ve magnezyum gibi zararlı maddelerin varlığı gibi bir çok hastalığa sebep olmaktadır.[27]

Görüldüğü gibi Kur'ân-ı Kerîm'de kadını âdet halinde sosyal hayattan dışlayan Yahûdî, Hristiyan ve Mecusilerdeki batıl adet ve inançların aksine, cinsel münasebet ve bazı ibadetlerden muaf tutulmaları dışında günlük hayatlarına, özel, aile ve sosyal ilişkilerine herhangi bir sınırlama getirilmemektedir. Ayrıca ilgili âyette, batıl inançların aksine, kadınları sosyal hayatın dışına itecek ve onları hakir görecek hiçbir hüküm bulunmamakta, sadece âdet dönemindeki kadının fizyolojik ve psikolojik olarak etkilendiğine dikkat çekmektedir.

2.2.Sarhoş İken Namaza Yaklaşmama

Kur'ân-ı Kerîm, yasakların tebliği ve insanların ıslahı meselelerinde hem ikna edici hem de tedricî bir yöntem takip etmektedir. Bu yöntemle yasaklanan münkerlerden biri, Araplar arasında yaygın olarak kullanılan içki yasağı gelmektedir. Kur'ân-ı Kerîm, onların alışkanlıklarından hemen kurtulamayacaklarını dikkate alarak önce imanlarının sağlam temeller üzerinde oturmasını sağlamlaştırdıktan sonra içki yasaklanmıştır.

"Örtmek, gizlemek ve saklamak" gibi anlamlara gelen "hamr" sözcüğü, özelde içkinin, genelde de sarhoşluk veren her şeyin adı olarak kullanılmaktadır.[28] Bu sözcük türevleriyle birlikte Kur'ân'da altı defa geçmektedir.[29] Kur'ân'da içkinin güzel bir rızık olmadığı,[30] zararlarının faydalarından fazla olduğu,[31] şeytan işi bir pislik olduğu[32] ve cennetliklerin nimeti olduğu[33] beyân edilmektedir.[34]

Kur'ân-ı Kerîm, içkinin güzel bir rızık olmadığını,[35] zararlarının faydalarından daha fazla olduğunu,[36] müminleri sarhoşken ne söylediklerini anlayıncaya kadar cemaatle namaza yaklaşmamalarını[37] ve onun şeytan işi bir pislik olduğunu bildirerek[38] tedricî bir yöntemle kesin bir şekilde yasaklanmıştır.

Kur'ân-ı Kerîm'de "hamr" sözcüğü, "lâ takrabû" ifadesiyle sarhoşken namaza yaklaşmayı şu şekilde yasaklanmaktadır:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ *"Ey imân edenler! Siz sarhoş iken ne söylediğinizi bitinceye kadar."*[39]

Yukarıdaki âyette, sarhoşken namaza yaklaşma ve bu durumda namazın kılınması yasaklanmaktadır. İçkinin bu şekilde yasaklanması ile ilgili yapılan rivâyete göre, Abdurrahman bin 'Avf, ashâbtan bir grubu davet etmek için yemek hazırlamıştır. Ashap yemekten sonra içki içmiş ve sonunda sarhoş olmuşlardır. Akşam namazı vakti gelince Hz. Ali

---

[27] Muhammed Kemâl Mûyil, *Âyâtun tıbiyyetün fi'l-Kur'ân* (b.y.: y.y., 1995), 64-66.
[28] Ebû'l-Fazl Muhammed b. Mükerrem b. Manzûr, *Lisânu'l-'Arab* (Beyrut: Dâru's-Sadr, ts.), 4/254; İsfahânî, *Müfredât*, 516.
[29] el-Bakara 2/219; el-Mâide 5/90-91; Yusûf 12/36, 41; Muhammed 47/15.
[30] en-Nahl, 16/67.
[31] el-Bakara 2/219.
[32] el-Mâide 5/90-91.
[33] Muhammed 47/15.
[34] Doğan, *Kur'ân'ın Bilimsel İ'câzı*, 258.
[35] en-Nahl 16/67.
[36] el-Bakara 2/219.
[37] en-Nisâ 4/43.
[38] el-Mâide 5/90-91.
[39] en-Nisâ 4/43.

ISBN NR: 978-625-5694-83-6

imamlık yapmıştır. Namazda Kâfirûn sûresini anlamını değiştirecek şekilde yanlış okuyunca yukarıdaki âyet nazil olmuştur.[40]

Böylece Kur'ân-ı Kerîm, insanlar arasına kin ile düşmanlık sokan; onları Yüce Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoyan içki, namazda yasaklanmaktadır. İçkinin haram kılınmasında birçok hikmet bulunmaktadır. Bütün kötülüklerin temel kaynağı olan içkinin insanı diğer canlılardan ayıran akla, bedene, mala ve insanların birbirlerine karşı olan ilişkilerine birçok zararı bulunmaktadır. Ayrıca modern tıbba göre içki, merkezi sinir sistemini baskılamakta, beyne zarar vermekte, depresyona, karaciğer sirozuna, karaciğer yağlanmasına, akciğer veremine, pankreas iltihabına, yüksek tansiyona, ülser, mide, ağız, yemek borusu kanserine ve diğer iç organ kanserlerine yakalanma riskini artırmaktadır.[41]

Kur'ân-ı Kerîm'de yer alan "lâ takrabû" ifadesi, elbette ele aldığımız alanlardan ibaret değildir. Zira bu ifadeyle aynı zamanda yetim malına yaklaşmama,[42] mescitlerde cinsel yakınlaşma[43] ve hayâsızlıklara yaklaşmama emri[44] gibi hususlarda kur'ân-ı kerîm'de yasaklanmaktadır. "Lâ takrabû" ifadesinin yer aldığı âyetlerin tamamının kapsamlı bir biçimde tahlil edilmesi, çalışmamızın metodolojik sınırlarını aşacağından, ilgili alanların isimlerini zikretmekle yetinilmiştir.[45]

Sonuç

Kur'ân-ı Kerîm, emir ve yasakların hem tebliğinde hem de insanların ıslahında ikna edici tedricî bir yöntem takip etmektedir. Bu yöntemle özellikle Araplar arasında yaygın olarak kullanılan kötü alışkanlıkların yasaklanması gelmektedir. Kur'ân-ı Kerîm, muhataplarının kötü alışkanlıklarından hemen kurtulamayacaklarını dikkate alarak, önce imanlarının sağlam temeller üzerinde oturtulmasını sağlamlaştırmaktadır. Ardından ahlâkî, sosyal ve hukukî alandaki bütün münkerleri yasaklamaktadır.

Çalışmada, Kur'ân-ı Kerîm'in bir çok âyetinde yer alan "lâ takrabû" ifadesiyle birçok münker, önleyici yöntemle yasaklanmaktadır. Nitekim ahlâkî yasaklardan zinaya yaklaşma, hayız hâlinde cinsel yakınlaşma ve hayasızlıklara yaklaşma; ibadet alanında önleyici yasaklamalardan da sarhoş iken namaza yaklaşma ve mescitlerde cinsel yakınlaşma; sosyal ve hukukî alanda önleyici yasaklamalardan ise yetim malına yaklaşma gibi birçok münker, söz konusu önleyici yöntemle yasaklamaktadır.

Çalışma, Kur'ân-ı Kerîm'da yer alan "lâ takrabû" ifadesinin basit bir yasaklama kalıbı olmadığı, eyleme götüren bütün sebepleri de kapsayan önleyici bir normatif stratejiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Zira ilgili âyetlerde zina, hayâsızlık, sarhoşluk, yetim malına müdahale ve hayız hâlinde cinsel ilişki gibi farklı alanlara ilişkin düzenlemelerde "lâ takrabû" ifadesinin tercih edilmesi, Kur'ân-ı Kerîm'in yasaklama metodunda bilinçli bir eğitsel bütünlüğe işaret etmektedir.

---

[40] Taberî, *Câmi'u'l-beyân 'an te'vîli âyi'l-Kur'ân*, 8/376.
[41] Eugene W. Straus - Alex Straus, *Tıbbî Mucizeler Tıp Tarihinde Yaşamı Değiştiren 100 Gelişme*, çev. N. Durmuş (İstanbul: Domingo Yayınları, 2009), 342; Alparslan Özyazıcı, *Alkollü İçkiler Sigara ve Diğerleri* (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1997), 65-83.
[42] En'âm 6/152; İsrâ 17/34.
[43] Bakara 2/187.
[44] En'âm 6/151.
[45] Doğan, *Kur'ân'ın Bilimsel İ'câzı*, 1.

ISBN NR: 978-625-5694-83-6

Çalışma, ayrıca "lâ takrabû" ifadesiyle harama götüren sebep ve vesilelerden de uzak durmaya dikkat çekmektedir. Bu durum, hem İslâm hukukunda geliştirilen sedd-i zerâi' prensibiyle paralellik arz etmekte hem de "lâ takrabû" ifadesinin, sadece bireysel ahlâkı değil, toplumsal düzeni korumayı hedefleyen kuşatıcı bir önlem mekanizması olduğunu ortaya koymaktadır.

Çalışma, "lâ takrabû" ifadesiyle süreç odaklı bir yasaklama yöntemi benimsediği, iradenin korunması gerektiği, yasakların sadece cezalandırıcı değil, aynı zamanda önleyici olduğunu kanıtlamaktadır. Böylece bu önleyici yasaklama yöntemi, insan davranışlarını hem sonuç hem de süreç üzerinden de düzenleyen bütüncül bir ahlâk ve hukuk anlayışını yansıtmaktadır.

Kaynaklar

Cürcânî, Ebü'l-Hasen Alî b. Muhammed Seyyid Şerîf. *et-Ta'rifât*. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-'İlmiyye, 2013.

Doğan, Mehmet Zeki. *Kur'ân'ın Bilimsel İ'câzı*. İstanbul: Hiper Yayın, 2021.

Ebû Zehre, Muhammed b. Ahmed b. Mustafâ. *Zehretü't-tefâsîr*. b.y.: Dâru'l-Fikri'l-'Arâbî, 1394.

Ezherî, Ebû Hansur Muhammed b. Ahmed. *ez-Zâhir fi garîbi elfâzi'ş-Şâfiî*. thk. Muhammed Cebr el-Elfî. Küveyt: Vizâratu'l-Evkâfi ve'l-Şuûni'l-İslâmiyye Yayınları, 1399.

Fındık, Duygu - Arslan, Uğur. "Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar". *Kadın Hastalıkları ve Doğum Bilgisi*. thk. Mehmet Nedim Çiçek vd. İstanbul: Güneş Kitap Evi, 2. Basım, 2006.

İbn Manzûr, Ebû'l-Fazl Muhammed b. Mükerrem. *Lisânu'l-'Arab*. 15 Cilt. Beyrut: Dâru's-Sadr, ts.

İsfahânî, Hüseyn b. Muhammed b. Mufaddal. *Müfredâtu elfâzi'l-Kur'ân*. 2 Cilt. Dımaşk: Dâru'n-Neşr, Dâru'l-Kalem, ts.

Kurtubî, Ebû 'Abdillâh Muhammed b. Ahmed b. Ebî Bekr b. Ferh. *el-Câmi'u li ahkâmi'l-Kur'ân*. thk. Ahmed el-Berdunî - İbrâhim el-Atfîş. 20 Cilt. Kahire: Dâru'l-Kütübi'l-Mısriyye, 2. Basım, 1964.

Mûyil, Muhammed Kemâl. *Âyâtun tıbiyyetün fi'l-Kur'ân*. b.y.: y.y., 1995.

Müslim, Ebü'l-Hüseyn Müslim b. el-Haccâc. *el-Câmi'u's-sahîh*. thk. Muhammed Fuâd Abdülbâkī. 5 Cilt. Beyrut: Dâru İhyai't-Türasi'l-'Arabî, ts.

Özyazıcı, Alparslan. *Alkollü İçkiler Sigara ve Diğerleri*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1997.

Straus, Eugene W. - Straus, Alex. *Tıbbî Mucizeler Tıp Tarihinde Yaşamı Değiştiren 100 Gelişme*. çev. N. Durmuş. İstanbul: Domingo Yayınları, 2009.

Taberî, Ebû Ca'fer Muhammed b. Cerîr. *Câmi'u'l-beyân 'an te'vîli âyi'l-Kur'ân*. Beyrut: Muessesetu'r-Risâle, 2000.